

Udskriftsdato: 1. januar 2026

VEJ nr 9354 af 03/06/2024 (Historisk)

Anvendelse af en- og flermastede arbejdsplatforme (Søjlelifte)

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: Beskæftigelsesmin.,
Arbejdstilsynet, j.nr. 20225000114

Senere ændringer til forskriften

SKR nr 10233 af 12/12/2025

Anvendelse af en- og flermastede arbejdsplatforme (Søjlelifte)

AT-vejledning 2.3.3

Juni 2024

Erstatter At-meddelelse 2.04.4-1 Anvendelse af en- og flersøjlede personløftere med arbejdsstandplads, september 2018

Indhold:

1. Om vejledningen
2. Om arbejdsplatforme og risiko for ulykker
3. Planlæg og tilrettelæg arbejdet
4. Afdæk og vurder risici
5. Oplær og instruer i arbejdsmetoder og risici
6. Sørg for, at arbejdet udføres forsvarligt på arbejdsstedet
7. Før effektivt tilsyn med, at arbejdet bliver udført forsvarligt
8. Udfør eftersyn og vedligeholdelse
9. Særlig brug: Arbejdsplatforme som sikring ved tagkant og tagfod
10. Relaterede bekendtgørelser og vejledninger

1. Om vejledningen

1.1. Hvad indeholder vejledningen?

Denne AT-vejledning beskriver de vigtigste pligter, du har som arbejdsgiver, når dine ansatte skal anvende en- eller flermastede arbejdsplatforme. Det vil sige den type arbejdsplatforme, der er indrettet efter den harmoniserede standard DS/EN 1495 "Løfteplatforme – en- og flermastede arbejdsplatforme" eller et tilsvarende sikkerhedsniveau.

I vejledningen informerer Arbejdstilsynet om, hvordan I som virksomhed skal anvende arbejdsplatforme, så det foregår forsvarligt efter de gældende regler, fabrikantens anvisninger og den harmoniserede DS/EN standard. Ved anvendelse forstås opstilling, flytning og nedtagning på arbejdsstedet, arbejde fra arbejdsstandpladsen i højden samt øvrig anvendelse, fx eftersyn og vedligeholdelse.

Vejledningen gennemgår de vigtigste regler og beskriver, hvad du som arbejdsgiver skal gøre for at leve op til dem. Reglerne fremgår først og fremmest af bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler, men også af bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde, bekendtgørelse om arbejdets udførelse m.fl.

Bemærk, at en vejledning ikke nødvendigvis er dækkende for alle de regler, der findes på et område. Det kan derfor være nødvendigt, at du orienterer dig i de bagvedliggende bekendtgørelser og andre vejledninger.

Du finder links til BFA-vejledninger og andet relevant materiale i afsnittet ”Kom godt videre” i den digitale udgave af vejledningen på at.dk.

1.2. Hvem er vejledningen relevant for?

Målgruppen for denne vejledning er især arbejdsgivere med ansatte samt virksomhedsejere uden ansatte. Herudover retter vejledningen sig til arbejdsledere, arbejdsmiljøorganisationen (AMO) og andre ansatte, der arbejder med arbejdsmiljø i virksomheden, herunder på byggepladser og midlertidige arbejdssteder. Vejledningen er desuden relevant for projekterende og bygherrers arbejdsmiljøkoordinatorer.

Arbejdsgiveren er den primære målgruppe, fordi det ifølge lovgivningen er arbejdsgiveren, der har pligt til at sikre, at arbejdet er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Reglerne omfatter alle ansatte i virksomheden uanset ansættelsesforholdets karakter og varighed. De gælder dermed også for indlejet arbejdskraft, lærlinge, vikarer og andre med løsere tilknytning til virksomheden.

Vær opmærksom på, at arbejdsledere også er omfattet af begrebet ”ansatte”. Arbejdsledere har en dobbeltrolle. De leder og fører tilsyn med arbejdet på vegne af arbejdsgiver og er samtidig selv ansatte.

1.3. Hvilken tilgang har vejledningen til forebyggelse af arbejdsulykker?

Vejledningen bygger på de forebyggelsesprincipper, som ligger til grund for alt arbejde med at forebygge arbejdsulykker ved anvendelse af tekniske hjælpemidler.

Det vil helt overordnet sige:

a) Arbejdsgivers og ansattes pligter og roller

Som arbejdsgiver har du ifølge loven det overordnede ansvar for at sikre, at arbejdet er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Arbejdstilsynets vejledninger beskriver, hvad den pligt indebærer for dig som arbejdsgiver på et bestemt område.

Ansatte og arbejdsledere har også en række pligter og roller i arbejdsmiljøarbejdet. Der er tale om generelle pligter og opgaver, og derfor beskrives disse ikke i vejledningen, men du kan læse om dem på at.dk/pligter.

b) Samarbejde om arbejdsmiljø

Det er et krav i arbejdsmiljølovgivningen, at du som arbejdsgiver samarbejder med dine arbejdsledere og andre ansatte om arbejdsmiljøarbejdet og forebyggelsen af arbejdsmiljøproblemer. Hvis der er 10 ansatte eller flere i virksomheden, skal samarbejdet foregå i en AMO.

På byggepladser er grænsen fem ansatte i mindst 14 dage.

c) Forebyggelse af ulykker

Forebyggelse af arbejdsulykker indebærer, at du som arbejdsgiver sørger for en god planlægning og tilrettelæggelse af arbejdsopgaverne. Ved arbejde i højden betyder det, at I skal vurdere, hvordan opgaverne kan udføres forsvarligt, og hvilke tekniske hjælpemidler der bedst kan sikre dette: Er det fx et stillads, en lift eller en arbejdsplatform? Når I har valgt det tekniske hjælpemiddel, fx en arbejdsplatform, skal I sørge for, at arbejdet kan ske uden fare for at styrte ned eller blive klemmt og uden tunge løft.

Som arbejdsgiver skal du altid sørge for, at de ansatte får tilstrækkelig oplæring og instruktion, så de kan udføre arbejdet sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Læs mere om principperne for forebyggelse på at.dk/forebyggelsesprincipper.

d) Forebyggelse er en løbende proces

Som arbejdsgiver skal du løbende vurdere, om risikoen for arbejdsulykker ved brug af arbejdsplatforme er effektivt forebygget. Det skal du, fordi du har pligt til at sikre, at arbejdet til enhver tid er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Risikovurderingen skal være knyttet til de konkrete opgaver og bl.a. forholde sig til den tid, der er til rådighed, de fysiske forhold på arbejdsstedet, og de kompetencer de ansatte har. Hvis du vurderer, at der er risiko for dine ansattes sikkerhed, skal du iværksætte de nødvendige forebyggende tiltag.

Endelig skal du som arbejdsgiver sikre, at der føres effektivt tilsyn med, at arbejdet bliver udført forsvarligt.

Læs mere om risikovurdering og forebyggelse på at.dk/apv.

2. Om arbejdsplatforme og risiko for ulykker

2.1. Om arbejdsplatforme

En arbejdsplatform er en maskine med en eller flere master, som er fremstillet til arbejde i højden. De anvendes i stor udstrækning til facadearbejde, fx ved montage af facadebeklædning, vinduer, altaner mv. Arbejdsplatforme anvendes i visse tilfælde også til murerarbejde, fx opmuring, filtsning og pudsearbejde.

Arbejdsplatforme vælges i mange tilfælde, fordi arbejdsstandpladsen løbende kan justeres i højden, så arbejdet kan udføres med en ergonomisk god arbejds højde. Desuden kan de ansatte, værktøj og materialer nemt bringes op i højden med arbejdsstandpladsen, hvorfra arbejdet foregår.

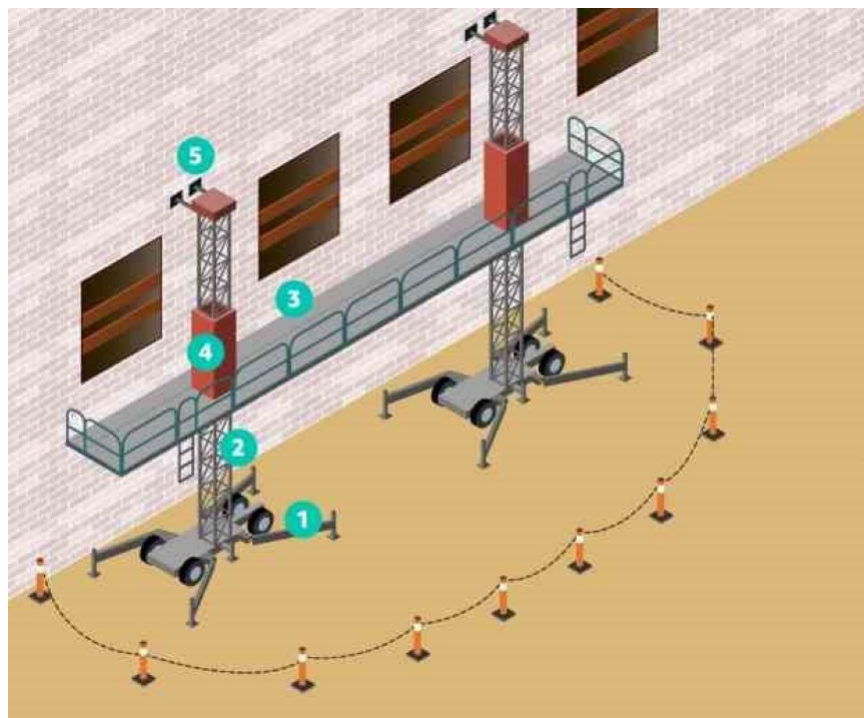
En arbejdsplatform må ikke forlades i højden, medmindre den er typeafprøvet til det. Ved altanarbejde kan dette fraviges i særlige tilfælde. Disse tilfælde er beskrevet senere i denne vejledning.

Arbejdsplatforme skal opstilles og anvendes i overensstemmelse med fabrikantens brugsanvisning. Det indebærer bl.a., at sikringsdele, der bruges til afskærmning af masten, samt rækværker og støtteben, skal være monteret og placeret korrekt. Derudover skal fabrikantens anvisninger om maksimal belastning af arbejdsstandpladsen overholdes.

Arbejdsplatformens bestanddele

En arbejdsplatform samles af et antal komponenter, der hvor arbejdsplatformen skal bruges. Den kan opstilles med en eller flere master, og kan enten stå frit eller være fastgjort.

Arbejdsplatforme skal opstilles og samles efter fabrikantens brugsanvisning.

Figur 1 - Arbejdspladsformens primære dele: 1. Bundramme med støtteben 2. Mast 3. Arbejdsstandplads 4. Masteinddækning 5. Forankring af mast

2.2. Risiko for ulykker ved brug af arbejdsplatforme

En arbejdsplatform er en maskine, som ved forskellige former for arbejde i højden kan sikre et godt ergonomisk arbejdsmiljø. Brug af arbejdsplatforme indebærer imidlertid også en risiko for, at der kan ske arbejdsulykker.

Alvorlige ulykker med arbejdsplatforme sker bl.a., når platformen ikke er opstillet korrekt i forhold til placering af støtteben, understøtning af bundramme eller den ikke er tilstrækkeligt fastgjort. Det skaber en risiko for, at platformen kan vælte. Det samme gælder, hvis arbejdsstandpladsen bliver overbelastet, særligt hvis den er skævt belastet.

Ulykker ved brug af arbejdsplatforme kan bl.a. ske på følgende måder:

- **Arbejdsplatformen tipper eller vælter:** Dette kan ske, hvis arbejdsstandpladsen er skævt belastet, bliver ramt af andre maskiner eller kørende transport. Det kan også ske, hvis platformen ikke er tilstrækkeligt fastgjort eller understøttet, eller hvis fastgørelserne er blevet løsnet for at gøre plads til facadearbejdet.

- **Arbejdsplatformen bryder sammen:** Dette kan ske som følge af forkert montering, overbelastning eller gennemtæring. Manglende eftersyn, belastningsprøve og vedligeholdelse øger sandsynligheden for, at farlig slidtage eller gennemtæring ikke opdages og håndteres i tide.
- **Personer styrter ned fra arbejdsplatformen:** Nedstyrtning fra arbejdsplatforme kan både ske i forbindelse med opstilling, flytning og nedtagning, men også under arbejdet fra arbejdsstandpladsen fx ved læsning af materialer samt ved op- og nedkørsel.
- **Personer bliver klemmt:** Der kan ske klemning af fingre, hænder, arme eller fødder ved opstilling og montage af platformene samt klemning mellem arbejdsstandpladsen og facaden under arbejde på arbejdsstandpladsen. Ved op- og nedkørsel med arbejdsstandpladsen kan mangler ved afskærmningen af masten udgøre en fare for klemning af arme og ben. Konstruktioner og bygningsdele, der rager ud, kan udgøre en fare for, at kroppen eller hovedet kommer i klemme.
- **Personer falder eller snubler:** Hvis arbejdsstandpladsen ikke holdes ryddet, kan personer snuble eller vrikke om med forstuvninger eller knoglebrud til følge. Det samme gælder terrænet under adgangsstigen. Hvis en person falder over affald eller materialer ved nedgangen fra arbejdsstandpladsen, kan der også være risiko for en alvorlig nedstyrtningssulykke.
- **Løse genstande falder ned på terræn:** Hvis der ikke er etableret nødvendig afspærring rundt om arbejdsplatformen på terræn, er der risiko for, at personer på jorden kan blive ramt af nedfaldende genstande.

Når der sker en ulykke ved brug af en arbejdsplatform, har det ofte store konsekvenser for den tilskadekomne. Nogle af ulykkerne har dødelig udgang, mens der i andre tilfælde er tale om invaliderende skader, der kan påvirke den pågældendes erhvervsevne. Det kan fx være tilfældet ved alvorlige bløddelsskader, komplicerede knoglebrud og skader, der resulterer i amputation.

3. Planlæg og tilrettelæg arbejdet

Der er flere ting, du som arbejdsgiver skal overveje, før arbejde i højden sættes i gang. Først og fremmest skal du tage stilling til, om det er en arbejdsplatform, der er bedst egnet til arbejdet. Du skal bl.a. tage hensyn til, om der skal udføres flere arbejdsopgaver fra arbejdsplatformen på samme tid. Det kan fx være reparation af murværk og udskiftning af vinduer, hvor det kan være mere hensigtsmæssigt at anvende et stillads.

Arbejdsplatforme må kun anvendes til de arbejdsfunktioner, de er egnede til og under de betingelser, fabrikanten anviser. Du skal derfor undersøge, om arbejdsplatformen kan løfte de personer, værktøj, tekniske hjælpemidler og materialer, der er brug for til arbejdsopgaven. Det kan fx være nødvendigt at montere arbejdsplatformen med en mastekran til løft af tunge byggematerialer.

3.1. Arbejdsplatformens udformning og stabilitet

I forbindelse med arbejdets planlægning skal du som arbejdsgiver sørge for at få afklaret, hvilke krav der stilles til arbejdsplatformens stabilitet og udformning fx:

- Er det nødvendigt at fastgøre arbejdsplatformen til bygningskonstruktionen?
- Hvem kan opstille arbejdsplatformen, så den bliver opstillet forsvarligt efter fabrikantens anvisninger?
- Hvis arbejdsplatformen skal flyttes på arbejdsstedet, hvem skal så gøre det, så det sker forsvarligt?
- Hvor lang skal arbejdsstandpladsen være, og skal der være konsoludtræk?
- Skal arbejdsplatformen opstilles med to master, så arbejdsstandpladsen ikke kan svinge?
- Skal arbejdsstandpladsen kunne vinterinddækkes?

3.2. Udarbejd en beredskabsplan for arbejde i højden

Som arbejdsgiver skal du sørge for, at der bliver udarbejdet en beredskabsplan, når du planlægger arbejde i højden fra en arbejdsplatform.

Du skal også sikre, at der er en person på arbejdsstedet, som kan tilkalde hjælp, fx ved uheld eller tilskadekomst. Personen skal kunne tilkaldes fra arbejdsplatformen, fx ved råb eller brug af mobiltelefon, og skal med jævne mellemrum have kontakt til de ansatte på arbejdsplatformen. Personen skal være oplært og instrueret i nødprocedurerne i beredskabsplanen.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 5-9, § 15, § 17, §§ 74-76

Bekendtgørelse om arbejdets udførelse § 23

4. Afdæk og vurder risici

Som arbejdsgiver skal du sikre, at arbejde fra arbejdsplatforme samt arbejde med at opstille, ændre og nedtage dem foregår på en måde, som er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlig. Du skal derfor afdække, hvilke risici der kan opstå og vurdere, hvilke foranstaltninger det er nødvendigt at sætte i værk for at undgå ulykker.

Brug af arbejdsplatforme kan indebære en særlig fare for sikkerheden, fx er der risiko for at styrte ned fra højden. Der stilles derfor skærpede krav til din risikovurdering, som skal forholde sig til, hvordan det konkrete arbejde kan udføres forsvarligt under de forhold, der er på arbejdsstedet.

Hvis arbejdsplatformen opstilles og bruges ved byggearbejde, skal risikovurderingen være skriftlig og indgå i instruktionen af de ansatte.

Risikovurdering ved opstilling, ændring og nedtagning

Når I skal vurdere, hvilke risici der kan opstå ved opstilling, ændring og nedtagning af arbejdsplatformen, kan I fx stille nedenstående spørgsmål:

- Er der plads til, at arbejdsplatformen kan stilles op efter fabrikantens anvisninger?
- Kan den opstilles med den nødvendige sikkerhedsafstand til konstruktioner m.v., der rager ud?
- Kan støttebenene placeres, så de sikrer den nødvendige stabilitet?
- Er underlaget stabilt nok til at optage trykket fra en fuldt belastet arbejdsplatform?
- Er der sikret effektivt mod nedstyrtning i alle faser af arbejdet?
- Er der sikker afstand til fx el-ledninger, trafik eller andre tekniske hjælpemidler?

Hvis I er i tvivl om, hvorvidt underlaget er tilstrækkelig stabilt, kan det være nødvendigt at foretage jordbundsundersøgelser for at vurdere, om der er behov for trykudligningsplader, og hvor store de i så fald skal være.

Risikovurdering af udførelsen af arbejdet

Når I skal vurdere, hvilke risici der kan opstå under udførelsen af arbejdet fra arbejdsplatformen, kan I fx stille nedenstående spørgsmål:

- Kan arbejdsstandpladsen bære de materialer, der skal bruges ved arbejdet i højden?
- Bliver materialerne fordelt ligeligt, så platformen ikke belastes skævt?
- Er der sikret mod nedstyrtning under arbejde fra arbejdsstandpladsen samt ved op- og nedkørsel?
- Er der sikret mod klemningsfare mellem arbejdsstandpladsen og den konstruktion, den står op ad?
- Er masten afskærmet korrekt, så der er sikret mod klemningsfare i mastens gitterkonstruktion?
- Er der etableret nødvendig afspærring rundt om arbejdsplatformen på terræn?
- Udfører de ansatte en daglig kontrol af arbejdsplatformen, før de tager den i brug?

Risici ved overbelastning og mangelfuld fastgørelse

Arbejdsplatforme skal stilles op med nødvendig sikkerhedsafstand, bl.a. til udragende konstruktioner og til andre tekniske hjælpemidler. Støtteben og fastgørelser skal være korrekt fastgjort og justeret. Det er desuden vigtigt, at arbejdsstandpladsen ikke bliver overbelastet eller belastet skævt, da det kan skabe farlige situationer med risiko for alvorlig tilskadekomst.

Det er fx sket, at en arbejdsplatform er væltet som følge af en kollision med en byggepladselevator. Fastgørelserne på arbejdsplatformen var blevet løsnet for at skabe plads til facadearbejdet, og da arbejdsstandpladsen samtidig var skævt belastet, havde den flyttet sig ind i byggepladselevatorens bevægelsesbane. Elevatorstolen ramte arbejdsstandpladsen på sin vej ned og fik dermed hele arbejdsplatformen til at vælte.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 5 og 15

Bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde § 7, stk. 2

5. Oplær og instruer i arbejdsmetoder og risici

Du har som arbejdsgiver pligt til at sikre, at de ansatte bliver oplært og instrueret, så anvendelsen af tekniske hjælpemidler kan ske sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Arbejde med opstilling, nedtagning og arbejde fra arbejdsplatforme betragtes som særligt farligt arbejde, og der gælder derfor en særlig oplærings- og instruktionsforpligtigelse. De ansatte, der udfører dette arbejde, skal desuden være specielt udpeget.

Din oplæring og instruktion skal have fokus på, hvordan de planlagte arbejdsopgaver skal udføres, hvilke risici arbejdet kan indebære, og hvordan de skal håndteres. Derudover skal den omfatte de relevante dele af fabrikantens brugsanvisning, herunder advarsler om forudsigelig forkert brug.

Du har pligt til at oplære og instruere alle, der arbejder for dig. Hvis du har ansatte, der taler et andet sprog end dansk, skal du sikre, at de bliver oplært og instrueret på et sprog, de forstår. Det gælder også, hvis der er tale om indlejet arbejdskraft.

Brugsanvisningen skal foreligge på dansk og på et sprog, der forstås af de, der anvender arbejdsplatformen.

Hvad vil det sige at være specielt udpeget?

Begrebet specielt udpeget bruges om en person, som arbejdsgiveren eller en arbejdsleder har udpeget til at anvende et teknisk hjælpemiddel, som kan medføre en særlig fare for de ansattes sikkerhed og sundhed.

Den specielt udpegede skal have modtaget særlig fyldestgørende oplæring og instruktion i det arbejde, vedkommende skal udføre, fx arbejde fra arbejdsplatformen eller opstilling, ændring, eftersyn og vedligeholdelse.

5.1. Oplær og instruer i opstilling og flytning af arbejdsplatforme

Du skal sikre, at de ansatte, der opstiller, ændrer, nedtager eller flytter arbejdsplatforme, er specielt udpeget til at udføre dette arbejde. De specielt udpegede skal være oplært og instrueret i arbejdet, så de kan udføre det forsvarligt. De skal desuden være oplært og instrueret i at opstille og ændre arbejdsplatformen efter fabrikantens anvisninger, så arbejdet fra arbejdsstandpladsen kan ske sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Da arbejdet sker i højden og betragtes som særligt farligt arbejde, skal du desuden sørge for, at de ansatte gennem praktiske øvelser bliver trænet i at sikre mod nedstyrtning. Det gælder i særlig grad, hvis de skal anvende faldsikringsudstyr med sikkerhedsline og sele.

5.2. Oplær og instruer i arbejde fra arbejdsplatforme

Du skal sikre, at de ansatte, der skal arbejde fra arbejdsstandpladsen, er specielt udpeget samt oplært og instrueret i alle væsentlige sikkerhedsforhold ved brug af arbejdsplatformen. Oplæringen og instruktionen af de specielt udpegede skal tage udgangspunkt i fabrikantens brugsanvisning.

Følgende skal indgå i oplæringen og instruktionen:

- Sikker brug af platformen, så der ikke opstår risiko for nedstyrtning eller klemning
- Hvordan arbejdsstandpladsen skal læsses, så den ikke overbelastes eller belastes skævt
- Hvordan der sikres mod fald og snublen, bl.a. gennem løbende oprydning på arbejdsstandpladsen
- Hvordan arbejdsplatformen skal indstilles i højden, så arbejdet kan udføres ergonomisk korrekt
- Praktiske øvelser i nødsænkning med korrekt hastighed, så faldbremsen ikke låser.

Oplæring og instruktion af de ansatte skal også omfatte virksomhedens beredskabsplan for arbejde i højden.

Instruktionen skal være tilpasset arbejdets art og den enkeltes forudsætninger, fx uddannelse, alder og erfaring. Det er vigtigt at have et særligt fokus på unge og nyansatte.

Oplæring og instruktion i god sikkerhedsadfærd

En tømrmester aftalte med en leverandør af arbejdsplatforme at afholde et kursus med gennemgang af de væsentligste forhold i fabrikantens brugsanvisning og med træning i dagligt at kontrollere de væsentligste sikkerhedskomponenter på arbejdsplatformen.

Tømrmesteren sørgede herefter for at udpege oplærte medarbejdere, når virksomheden skulle udføre arbejdsopgaver fra arbejdsplatforme. Herudover gennemgik mesteren arbejdsopgaven på stedet med de ansatte. Det blev drøftet, hvordan arbejdsopgaven skulle gennemføres sikkert og med inddragelse af fabrikantens brugsanvisning og den udarbejdede risikovurdering.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 20 og 21

Bekendtgørelse om arbejdets udførsel §§ 18 og 21

6. Sørg for, at arbejdet udføres forsvarligt på arbejdsstedet

Som arbejdsgiver er det dit ansvar at sikre, at arbejde med arbejdsplatforme bliver tilrettelagt og udført fuldt forsvarligt. Det gælder både ved opstilling, ved arbejde fra arbejdsstandpladsen og ved op- og nedkørsel.

Du skal sikre, at fabrikantens brugsanvisning til arbejdsplatformen er tilgængelig for de ansatte på arbejdsstedet. Er der etableret en elektronisk løsning, skal de ansatte have let adgang til den. Er der særlige forhold, som gør sig gældende, skal du sørge for, at de nødvendige anvisninger bliver givet i en tillægsbrugsanvisning.

Brugsanvisningen skal findes på dansk og andre relevante sprog, så alle, også eventuel udenlandsk arbejdskraft, har adgang til en brugsanvisning, de kan forstå.

Når arbejdsplatformen bliver opstillet på arbejdsstedet, skal du sikre, at skilte og anden mærkning, som fabrikanten har udstyret platformen med, er intakte, tydelige og synlige. Det gælder fx data om betjening, belastningsdiagrammer og advarsler mod forkert brug.

6.1. Opstilling af arbejdsplatforme på arbejdsstedet

Som arbejdsgiver skal du sikre, at arbejdsplatformen bliver opstillet efter fabrikantens anvisninger, så arbejdet fra arbejdsstandpladsen i højden kan udføres forsvarligt.

Hvis det er nødvendigt at fastgøre masten på arbejdsplatformen til en bygningskonstruktion, skal det ske på en sådan måde, at fastgørelserne kan optage de belastninger platformen kan blive udsat for, herunder vindpåvirkning. Det gælder i særlig grad, når arbejdsstandpladsen vinterinddækkes.

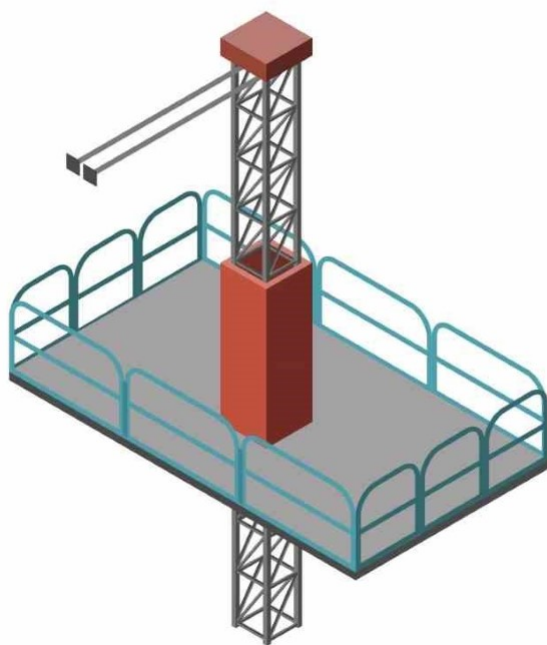
Efter reglerne skal fastgørelserne vurderes og beregnes af en sagkyndig. Det kan fx være en bygningsingeniør med særligt kendskab til den anvendte arbejdsplatform eller en anden person med kompetencer mindst på samme niveau.

Opstilling med konsoludtræk

Hvis arbejdsstandpladsen er monteret med gennemgående konsoludtræk mellem mast og facade, skal du sikre, at risikoen for at blive klemmt i gittermasten ved op- og nedkørsel er forebygget.

Sikring mod klemning ved gennemgående konsoludtræk kan ske på en af følgende måder:

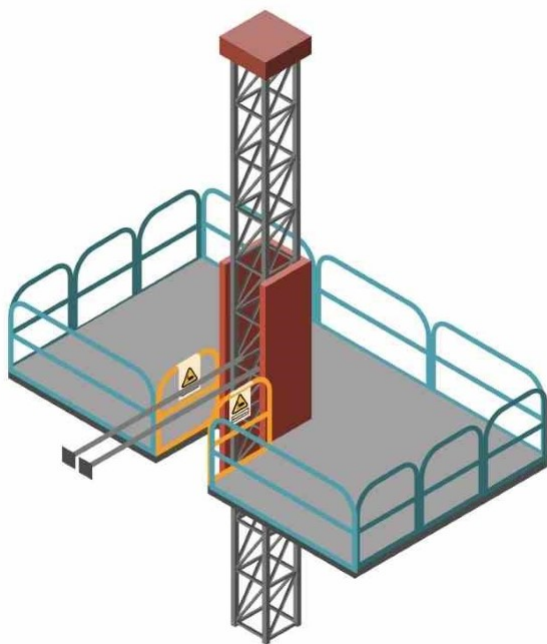
1. Monter en 2 meter høj afskærmning på alle sider af gittermasten
2. Sørg for, at arbejdsstandpladsen ikke kan køre, når der er personer mellem mast og facade.

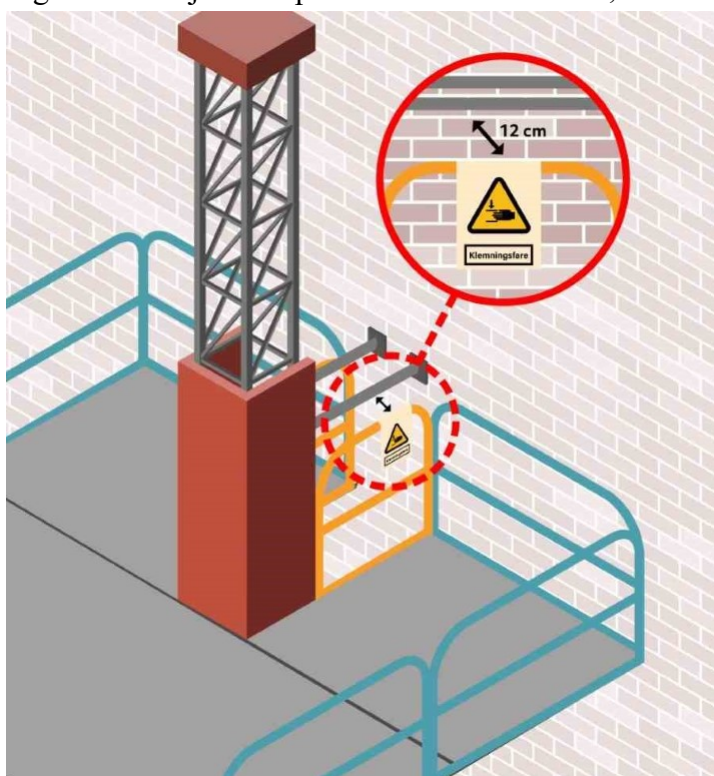
Figur 2 - Arbejdsstandplads med gennemgående konsoludtræk ind mod facaden. Sikring mod klemning sker her med fuld afskærmning af masten.

Hvis arbejdsplatformen er fastgjort til bygningskonstruktionen, og konsoludtrækket derfor ikke kan være gennemgående mellem masten og facaden, skal der ifølge Sikkerhedsstyrelsen være rækværk på begge sider af masten (se figur 3). Rækværkerne skal være mindst 1,1 meter høje, og sikkerhedsafstanden mellem rækværk og fastgørelser af masten skal være mindst 12 cm.

Der skal desuden være skilte, der advarer mod klemningsfare. Det betyder samtidigt, at der ikke må være personer på konsoldækket under op- og nedkørsel.

Figur 3 - Arbejdsstandplads med konsoludtræk, der skal passere fastgørelser af masten.

Figur 4 - Arbejdsstandpladsen er forsynet med skilte, der advarer mod klemningsfare mellem rækværket og fastgørelserne af masten.

Afstand til facade m.v.

Ved tungt og kraftbetonet arbejde skal du sikre, at arbejdsstandpladsen monteres så tæt på facaden eller bygningskonstruktionen som muligt i forhold til arbejdsopgaven for at mindske rækkeafstanden. Hvis I

skal sætte vinduer i, udføre murerarbejde eller lignende facgearbejde, skal arbejdsstandpladsen placeres med en passende afstand til facaden, så der sikres en forsvarlig rækkeafstand. En passende afstand vil i de fleste tilfælde være omkring 10 cm.

Montering af top- og bundstop samt afstand til andre arbejdsplatforme

Arbejdsplatformen skal monteres med top- og bundstop efter fabrikantens anvisninger, så arbejdsstandpladsen ikke kan hæves for højt eller køre for langt ned, når arbejdsstandpladsen sænkes.

Hvis platformen er stillet op, hvor der er døre, porte eller lignende, skal du sikre, at den ikke kan komme til at ramme personer eller køretøjer. Det kan du enten gøre ved at forhindre færdsel, når arbejdsplatformen er i drift eller ved at montere bundstop på arbejdsstandpladsen, så den standser i passende afstand.

Opstiller I flere separat arbejdende arbejdsplatforme i forlængelse af hinanden, skal du sikre, at fabrikantens anvisninger følges, bl.a. i forhold til afstanden mellem arbejdsstandpladserne. Standarden for arbejdsplatforme angiver, at der mindst skal være en afstand på 0,5 meter.

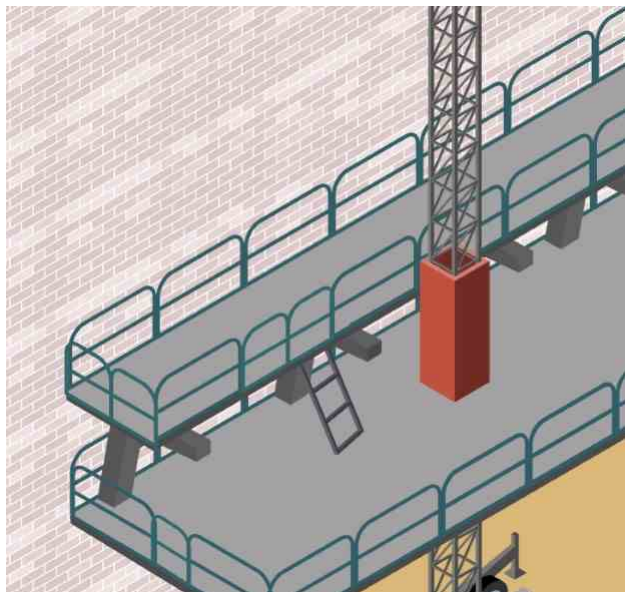
Krav ved montering med flere arbejdsstandspladser over hinanden

Hvis I monterer arbejdsplatformen med to eller flere arbejdsstandspladser over hinanden, skal I montere tag over de nedre arbejdsstandspladser. Vælger I et tag fra samme fabrikant, skal I følge dennes anvisninger for montering. Vælger I en anden løsning, skal I sørge for mindst samme sikkerhedsniveau. Det fremgår af den harmoniserede standard, at taget skal kunne modstå en belastning på 100 kg fordelt på et areal på 0,1 x 0,1 m. Taget skal være så tæt, at en kugle med en diameter på 15 mm ikke kan passere gennem det.

Efter standarden gælder følgende ved montering med flere arbejdsstandspladser

Sammenbyggede arbejdsstandspladser over hinanden:

- Afstanden mellem arbejdsstandspladserne må ikke overstige 3 meter
- Der skal være monteret rækværk på de enkelte arbejdsstandspladser
- Adgangen mellem arbejdsstandspladserne skal være inden for arbejdsstandspladsernes areal.

Figur 5 - De sammenbyggede arbejdsstandpladser er begge forsynet med rækværk for at sikre mod nedstyrtning. Adgangen mellem dem sker her via en internt placeret trappe.

Separat kørende arbejdsstandpladser over hinanden:

- Den lodrette afstand mellem arbejdsstandpladserne må aldrig være under 2,5 meter
- Afstanden mellem arbejdsstandpladserne skal sikres ved montage af elektrisk stop for op- og nedkørsel
- Der må ikke ske færdsel mellem arbejdsstandpladserne.

Respektafstand ved opstilling i nærheden af luftledninger

Ved arbejde i nærheden af spændingsførende luftledninger skal du som arbejdsgiver træffe de nødvendige foranstaltninger, så de ikke udgør en fare for de ansatte.

Den nødvendige respektafstand til luftledninger afhænger af spændingsniveauet og skal til enhver tid overholdes. Det betyder, at hverken personer, materialer eller værktøj må komme inden for respektafstanden.

Respektafstande ved forskellige spændingsniveauer

Spændingsniveau	Respektafstand
400 V	1,5 m
10- 40 kV	6 m
40 - 400 kV	15 m

Er det nødvendigt at arbejde inden for respektafstandene, skal du kontakte netselskabet og sikre, at netselskabet gør ledningerne spændingsløse eller isolerer dem, inden du sætter arbejdet i gang.

Du skal betragte alle luftledninger som spændingsførende, medmindre netselskabet har erklæret dem spændingsløse.

Luftledninger er opsat i en højde, der sikrer, at der altid kan udføres arbejde i op til 3 meter over terræn.

Opstilling på arealer med trafik

Ved opstilling på arealer, hvor der kan være risiko for påkørsel, skal arbejdsplatforme sikres mod dette, fx med egnede trafikværn. Hvis arbejdsplatformen skal opstilles på et vejareal, skal Vejdirektoratets regler for trafikafmærkning overholdes. Det skal sikres, at arbejdsstandpladsen ikke rager ud i kørebanearealet.

Krav om kontrol efter opstilling og flytning

Når arbejdsplatformen er stillet op på arbejdsstedet, skal du sikre, at der bliver foretaget en opstillingskontrol af en sagkyndig person. Den sagkyndige skal kontrollere, at arbejdsplatformen er samlet og opstillet korrekt, bl.a. i forhold til placering af støtteben, understøtning og fastgørelser.

Hvis I flytter arbejdsplatformen, skal du sikre, at der bliver foretaget en ny opstillingskontrol.

Resultatet af kontrollen skal være tilgængeligt på opstillingsstedet, indtil arbejdsplatformen ombygges eller flyttes. Resultatet af kontrollen kan være i elektronisk form.

Den sagkyndige person

I forhold til kontrol af opstilling af arbejdsplatforme gælder det, at kontrollen skal foretages af en sagkyndig. Den sagkyndige skal bl.a. have kendskab til de relevante arbejdsmiljøregler og fabrikantens anvisninger om arbejdsplatformens opstilling og stabilitet.

Sagkyndige kan være eksterne eller udpegede ansatte med de nødvendige kompetencer.

6.2. Arbejde fra arbejdsstandpladsen i højden samt op- og nedkørsel

Som arbejdsgiver har du ansvaret for, at arbejdet bliver udført i overensstemmelse med de gældende arbejdsmiljøregler og fabrikantens brugsanvisning. Det er også dit ansvar at sikre, at der bliver truffet de nødvendige foranstaltninger, så arbejdet bliver udført forsvarligt.

Under arbejdet med arbejdsplatformen gælder følgende:

- Ændringer af opstillingen skal foretages af specielt udpeget og oplærte personer
- Sikringsdele, fastgørelser, masteafskærmning og lignende må ikke afmonteres
- Fabrikantens anvisninger om uens og maksimal belastning skal overholdes
- Føreren skal sikre, at der ikke er åbne vinduer eller andet, som kan blive ramt af arbejdsstandpladsen
- Energiltilførslen skal aflåses, når arbejdsplatformen forlades, så utilsigtet brug ikke er mulig.

Oplysninger om den maksimale belastning kan findes i arbejdsplatformens belastningsskema. Det er som regel både gengivet i fabrikantens brugsanvisning og på arbejdsplatformen.

Sikring mod nedstyrtning

Ved arbejde på facader og lignende kan det indvendige rækværk på arbejdsstandpladsen fjernes, når facadevæggen kan fungere som sikring mod nedstyrtning, og afstanden mellem arbejdsstandpladsens indvendige kant og væggen er mindre end 25 cm.

Hvis facaden ikke sikrer mod nedstyrtning ved op- og nedkørsel, skal det indvendige rækværk være monteret. Det kan fx være, hvis der er åbninger i facaden.

Figur 6 - Her er det kun dele af facaden, der beskytter mod nedstyrtning. I denne situation skal arbejdsstandpladsen være forsynet med indvendigt rækværk, mens den befinder sig ud for åbningen i facaden.

Når det udvendige rækværk har været afmonteret for af- og pålæsning af materialer m.v., skal rækværket monteres igen, inden arbejdsstandpladsen køres op.

Afspærring omkring arbejdsplatformen

For at forhindre, at personer kan blive ramt af arbejdsstandpladsen eller af genstande, der falder ned fra den, må der ikke være færdsel under arbejdsplatformen, mens arbejdet foregår. Der skal derfor spærres af i en passende afstand rundt om arbejdsplatformen med en tydelig, holdbar markering. Det kan fx ske med afspærringstoppe forbundet med plastkæder. Afspærringsbånd er ikke egnet, da det ikke er holdbart.

Afspærringen kan suppleres med inddækning af arbejdsstandpladsen med net til yderligere sikring mod nedfald af genstande. Dette kan minimere det areal, der skal afspærres på terræn.

Begrænsninger som følge af vejrforhold

Du skal tage hensyn til de begrænsninger for brug af arbejdsplatformen, som fabrikanten og leverandøren har angivet i forhold til vejret. Mange arbejdsplatforme må ikke anvendes fristående ved vindhastigheder over 12,5 m/s og normalt ikke i tordenvejr.

Vindhastigheden kan måles med en vindmåler monteret på arbejdsplatformen.

Brug af arbejdsplatforme i tordenvej

Det er farligt at bruge en arbejdsplatform i tordenvejr.

Ifølge DMI gælder den gamle tommelfingerregel: For hver 3 sekunder, der går, mellem man ser lynet og hører tordenbraget, er lynet 1 km væk.

Du kan bruge tommelfingerreglen som hjælp til at vurdere, hvornår arbejdet skal stoppes.

6.3. Unges arbejde i højden

Unge under 18 år må ikke arbejde med opstilling og nedtagning af arbejdsplatforme. Det skyldes, at arbejdet indebærer en risiko for at styrte ned og derfor betragtes som særlig farligt. Unge under 18 år må heller ikke fungere som fører eller operatør af arbejdsstandpladsen ved op- og nedkørsel.

Undtaget fra disse forbud er lærlinge over 15 år, når arbejdet foregår som et nødvendigt led i den unges kompetencegivende uddannelse.

6.4. Anvendelse af arbejdsplatforme til facadearbejde i forbindelse med altaner

En arbejdsplatform må ikke forlades i højden, medmindre det fremgår af fabrikantens brugsanvisning. Den må således ikke anvendes som elevator, dvs. til transport af personer eller materialer, der fx skal bruges inde i bygningen.

Når der er tale om udskiftning af døre og vinduer fra altaner udvendigt på facaden eller montage af nye altaner, kan arbejdsstandpladsen i særlige tilfælde forlades i højden. Det forudsætter, at arbejdsplatformen kan forlades på en måde, der er sikkerhedsmæssigt forsvarlig, samt at arbejdet, der udføres fra altanen, udgør en mindre del af det samlede arbejde på facaden.

Hvornår udgør arbejdet en mindre del af det samlede arbejde?

Ved udskiftning af vinduer på hele facaden

Der er tale om en mindre del af det samlede arbejde med udskiftning af vinduer på en facade, hvis der kun udskiftes et enkelt vindue og en dør pr. altan på facaden.

Ved udskiftning af gamle altaner eller montage af nye altaner på facaden

Der er tale om en mindre del af det samlede altanarbejde, hvis der etableres en enkelt dør pr. altan og foretages mindre reparationer af murværk.

Hvis I skal udføre arbejde, hvor arbejdsplatformen forlades i højden betragtes den som særlig brug af arbejdsplatformen. Denne særlige brug af arbejdsplatformen kræver, at du som arbejdsgiver gennemfører en risikovurdering af det konkrete arbejde, inden du sætter det i gang. Risikovurderingen skal forholde sig til, hvordan arbejdet kan udføres på en forsvarlig måde, dvs. sikker adgang til altanen samt håndtering af materialer. Du skal desuden sørge for, at der bliver udarbejdet en tillægsbrugsanvisning. Både risikovurderingen og tillægsbrugsanvisningen skal være tilgængelige på arbejdsstedet.

De særlige tilfælde, hvor det kan komme på tale at forlade arbejdsstandpladsen i højden, omfatter alene udskiftning af døre og vinduer fra altaner samt altanmontage.

Efter Arbejdstilsynets praksis skal følgende betingelser være opfyldt:

- Den største del af det samlede arbejde på facaden, skal foregå fra arbejdsstandpladsen
- Adgangen fra arbejdsstandplads til altan skal kunne foregå uden risiko for at styrte ned eller blive klemmt
- Betjeningsanordningerne skal være aflåst, mens platformen er forladt, så den ikke kan køre op eller ned.

Hvis arbejdsplatformen bruges til altanmontage, hvor arbejdsstandpladsen forlades ind på altanpladen, skal altanpladen være forsvarligt fastgjort til bygningen, og der skal være sikret mod nedstyrtning fra altanpladen.

Krav om udpegning og oplæring

De ansatte, der udfører arbejdet skal være specielt udpeget samt oplært og instrueret, både i det konkrete arbejde og den særlige brug af arbejdsplatformen. Oplæringen og instruktionen skal bl.a. omfatte de relevante forhold i risikovurderingen, fabrikantens brugsanvisning og brugsanvisningen for den særlige anvendelse af arbejdsplatformen.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 5-9, § 15, § 16, § 17, § 28, stk. 2, § 42, § 57, §§ 74-83

Bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde § 7, stk. 2, § 37 og § 49

Bekendtgørelse om unges arbejde § 10

7. Før effektivt tilsyn med, at arbejdet bliver udført forsvarligt

Som arbejdsgiver skal du sørge for, at der bliver ført effektivt tilsyn med, at opstilling af og arbejde fra arbejdsplatforme udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Du skal også føre tilsyn med, at de ansatte følger den instruktion, de har fået.

For at tilsynet kan være effektivt, skal det foregå tæt på opgaveløsningen. Det skyldes, at risikoen for ulykker afhænger af, hvilket arbejde der udføres, og hvilke omstændigheder det udføres under.

Hvis der lærlinge, nyansatte eller indlejet arbejdskraft blandt de ansatte, skal du føre tæt tilsyn med dem, indtil det står klart, at de kan udføre arbejdet forsvarligt.

Du kan vælge at lade en anden, fx en arbejdsleder eller formand udføre tilsynet, men som arbejdsgiver er det dit ansvar, at det sker, og at den pågældende person har de nødvendige kvalifikationer.

Tilsynet skal som minimum omfatte følgende forhold:

- Bliver arbejdet udført på en sikker måde?
- Er platformen indstillet, så arbejdet kan udføres i hensigtsmæssige arbejdsstillinger?
- Har oplæring og instruktion været tilstrækkelig?
- Har alle ansatte forstået instruktionen? Følger de den?

- Er de valgte foranstaltninger, herunder faldsikringsudstyr, egnede og mulige at bruge?
- Bliver fejl og mangler, i måden arbejdet udføres på, påtalt og rettet?

Hvis du, via dit tilsyn og dialog med de ansatte, bliver opmærksom på forhold, som er farlige eller uhensigtsmæssige, skal du sørge for, at de bliver ændret, så arbejdet fremadrettet udføres forsvarligt. Hvis du fx konstaterer, at arbejdsstandpladsen ikke er tæt nok på facaden, skal du sørge for, at der bliver etableret en bredere konsol, eller at platformen flyttes, så den står tættere på.

Omfang og hyppighed: Hvordan vurderes behovet for tilsyn?

Omfanget af tilsynet afhænger af arbejdets karakter og farlighed. Det afgørende er, at tilsynet er tilstrækkeligt til at kontrollere de kritiske faser og arbejdsområder.

Du kan som arbejdsgiver foretage vurderingen ud fra følgende kriterier:

- Hvor farligt eller belastende er arbejdet?
- Er der få eller mange faremomenter?
- Er der tale om et fast eller skiftende arbejdssted?
- Er der flere arbejdsgivere, der arbejder samme sted?
- De ansattes alder, erfaring, uddannelse og sproglige forudsætninger.

Eksempel på effektivt tilsyn

En mindre murervirksomhed anvender en arbejdsplatform til skalmuring. Arbejdet udføres af to murersvende, en lærling og en arbejdsmand. Platformen skal køre forbi fremspring i facaden, og arbejdsstandpladsen skal tilpasses i højden. Lærlingen indgår i alle de arbejdsprocesser, som er en del af arbejdet.

Murermesteren har udvalgt den ene svend som lærlingens mentor og har oplært svenden i denne funktion. Under alt arbejdet i højden arbejder murersvenden tæt sammen med lærlingen.

Det er murermesterens erfaring, at det sikrer, at lærlingen ikke kommer ud for situationer, der kan være farlige, fordi lærlingen mangler den nødvendige viden og erfaring.

I AT-vejledningen om oplæring, instruktion og tilsyn kan du læse mere om arbejdsgiverens pligt til at føre tilsyn med arbejdets udførelse.

Vigtigste paragraf

Lov om arbejdsmiljø § 16

8. Udfør eftersyn og vedligeholdelse

For at en arbejdsplatform er sikker at anvende, skal den efterses og vedligeholdes. Som arbejdsgiver har du pligt til at sikre, at arbejdsplatformen er eftersat og vedligeholdt, inden den bruges. Hvis du har

lejet udstyret, skal du som arbejdsgiver sikre dig, at udlejeren har sørget for, at udstyret er efterset og vedligeholdt.

Dokumentation for eftersyn, vedligeholdelse og reparation skal opbevares i arbejdsplatformens journal. Journalen skal være let tilgængelig på arbejdsstedet, så de ansatte kan orientere sig i den. Det gælder også, hvis du har lejet arbejdsplatformen.

Som et led i vedligeholdelsen skal det sikres, at skilte og anden mærkning på arbejdsplatformen holdes synlige og tydelige. Det gælder ikke mindst advarselsskilte samt oplysninger om betjening og maksimal belastning, herunder belastningsdiagrammer.

8.1. Daglig kontrol

Brugeren af en arbejdsplatform skal dagligt, inden den tages i brug, kontrollere, at sikkerhedsfunktionerne virker, og at der ikke er synlige fejl eller mangler. Det betyder, at brugeren skal kontrollere om konsoller, mastefafskærmning og mastefastgørelser mv. er korrekt monteret og spændt. Ansatte, der bruger platformen, skal være oplært og instrueret i at udføre den daglige kontrol.

Hvis der konstateres fejl eller skade på en arbejdsplatform, som kan medføre fare, skal den tages ud af brug. Arbejdsplatformen må ikke tages i brug igen, før manglerne er afhjulpeth.

8.2. Eftersyn ved mulig beskadigelse

Hvis arbejdsplatformen har været udsat for hændelser eller forhold, som kan have beskadiget den, skal den gennemgå et særligt eftersyn, inden den tages i brug igen. Det gælder, fx hvis platformen har været overbelastet, påkørt eller udsat for ekstreme vindbelastninger.

Eftersynet skal foretages af en sagkyndig person.

8.3. Hovedeftersyn af arbejdsplatforme

Hovedeftersynet skal foretages mindst hver 12. måned. Hvis fabrikanten angiver, at det skal ske oftere, er det dette interval, der gælder. Hovedeftersynet skal udføres af en sagkyndig person, der har det nødvendige kendskab til den konkrete arbejdsplatform, herunder fabrikantens brugsanvisning. Sagkyndige kan være eksterne eller udpegede ansatte med de nødvendige kompetencer.

Et hovedeftersyn skal som minimum omfatte:

- Mekaniske dele, herunder sliddele og bærende dele
- Sikkerhedsudstyr, herunder overlast- og stabilitetssikring
- Betjeningsanordninger
- Energitilførsel
- Hydrauliske, pneumatiske og elektriske komponenter.

Ved hovedeftersynet skal alle de dele, som arbejdsplatformen kan samles med gennemgå en grundig kontrol. Det er særligt vigtigt, at nødsænkingsanordningen og faldbremsen virker korrekt, samt at bærende dele, bolte, rækværker, elkabler og andre vitale dele er i forsvarlig stand.

Hvis den sagkyndige konstaterer revnedannelser eller korrosion, fx rust, i bærende dele eller i sikkerhedskomponenter som fx rækværker, skal det undersøges nærmere. Dele og sektioner med væsentlig tæring eller farlige revner skal kasseres eller repareres forsvarligt efter fabrikantens anvisninger. Det kan skabe meget farlige situationer, hvis svækkelse i bærende dele ikke bliver opdaget og håndteret i tide.

Konstaterer den sagkyndige ved eftersynet forhold, der skal følges op på ved kommende eftersyn, noteres det i eftersynsrapporten. Rapporten skal indgå i arbejdsplatformens journal.

Arbejdsplatforme, der ikke har været anvendt i et år eller mere, skal gennemgå et hovedeftersyn, før de må tages i brug igen.

Den sagkyndiges kvalifikationer – hovedeftersyn

Hovedeftersynet skal udføres af en sagkyndig person, som har det nødvendige faglige kendskab til:

- Den praktiske gennemførelse af hovedeftersynet
- Arbejdsplatformens tekniske opbygning og funktion
- Fabrikantens brugsanvisning for arbejdsplatformen
- Arbejdstilsynets sikkerhedskrav til arbejdsplatforme ift. eftersyn, prøvebelastning og journal.

Det er ikke et krav, at det er den samme sagkyndige, der har alle kompetencer, fx kan eftersynet planlægges af fabrikanten og udføres af et anerkendt værksted eller interne sagkyndige.

Det er dit ansvar som arbejdsgiver at sikre dig, at den sagkyndige er kvalificeret til at udføre eftersyn, service og vedligeholdelse af arbejdsplatformen.

8.4. Belastningsprøve

En arbejdsplatform skal underkastes en statisk belastningsprøve foretaget af en sagkyndig, før den tages i brug første gang. Kravet er opfyldt, hvis der i arbejdsplatformens journal er dokumentation for, at fabrikanten har udført en belastningsprøve.

Formålet er at sikre, at arbejdsplatformen kan holde til de belastninger, den vil blive udsat for.

Statiske belastningsprøver skal derefter foretages i følgende situationer:

- Ved det årlige hovedeftersyn
- Efter reparation eller udskiftning af dele med betydning for bæreevne eller stabilitet.

Resultatet af den seneste belastningsprøve skal indgå i arbejdsplatformens journal.

Krav til belastningsprøver af arbejdsplatforme

Prøvelastens størrelse skal være på 150 pct. af den størst tilladte arbejdsbelastning, medmindre fabrikantens brugsanvisning angiver noget andet. Den størst tilladte arbejdsbelastning fremgår af udstyrets belastningsdiagram.

Prøvelasten skal bestå af løse vægte.

Den statiske belastningsprøve skal udføres så:

- De bærende dele bliver udsat for de ugunstigste belastninger

- Stabiliteten, dvs. væltesikkerheden, bliver afprøvet i de ugunstigste stillinger
- Sikkerhedsfunktioner til kontrol af belastningen bliver afprøvet.

Belastningsprøven skal udføres med maksimal prøvebelastning i arbejdsplatformens forskellige konfigurationer.

8.5. Vedligeholdelse

En arbejdsplatform skal vedligeholdes, så den er sikker at anvende. Vedligeholdelse, der vedrører sikkerhed, skal udføres på lige fod med fabrikantens anvisninger om eftersyn. Vedligeholdelse skal planlægges og udføres af kompetente sagkyndige.

Hvis du har lejet arbejdsplatformen, skal du sikre dig, at udlejeren har sørget for, at den er vedligeholdt.

Fabrikanten har beskrevet den nødvendige vedligeholdelse i en vedligeholdelsesplan, der beskriver emner som smøring, udskiftning af sliddele og andre opmærksomhedspunkter.

I nogle tilfælde vil fabrikanten angive intervallet for vedligeholdelse i driftstimer.

8.6. Journal

Hvis du som arbejdsgiver ejer en arbejdsplatform, skal du føre journal over eftersyn, reparation og vedligeholdelse. Hvis du har lejet en arbejdsplatform, er det fortsat ejerens ansvar, at journalen bliver ført, og I skal derfor aftale, hvordan det skal foregå. Det kan fx fremgå af kontrakten.

Som arbejdsgiver skal du sikre, at journalen opbevares på eller i nærheden af arbejdsplatformen. Journalen kan være elektronisk, hvis der er adgang til den, der hvor arbejdsplatformen er opstillet. Både du og dine ansatte samt reparatører, arbejdsmiljøkoordinatorer og Arbejdstilsynet skal have mulighed for at se journalen på arbejdsstedet.

Journalen skal indeholde:

- Dokumentation for undersøgelse af stabilitet og belastningsprøver
- Resultater af eftersyn, herunder forhold der skal følges op på ved kommende eftersyn
- Oplysninger om reparationer og udskiftninger af sikkerhedsmæssig betydning.

Rapporter fra eftersyn skal gemmes i journalen i hele arbejdsplatformens levetid.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 23–27, § 28, § 58, og §§ 61–64

9. Særlig brug: Arbejdsplatforme som sikring ved tagkant og tagfod

Du kan som arbejdsgiver vælge at bruge en arbejdsplatform som sikring ved tagkant og tagfod, hvis den kan sikre effektivt mod nedstyrtning fra taget. Det er en forudsætning, at arbejdsplatformen som minimum sikrer på samme niveau som rækværker og skærme fabrikeret efter standarden for midlertidige rækværker.

Når du bruger en arbejdsplatform som sikring mod nedstyrtning, skal du sørge for, at der bliver udarbejdet et tillæg til brugsanvisningen, som forklarer, hvordan arbejdsplatformen skal stilles op, når den skal bruges på denne måde.

9.1. Krav til opstilling som sikring ved tagkant og tagfod

En arbejdsplatform, der anvendes som sikring ved tagarbejde, betragtes som et teknisk hjælpemiddel og ikke som en maskine. Den må derfor ikke kunne køre op og ned, mens den anvendes som sikring mod nedstyrtning fra taget. Arbejdsplatformen skal være afkoblet fra el-nettet og fikseret ved tagets kant som tagskærm.

Platformens dæk må, hvis det er nødvendigt, være sænket max 50 cm under overkanten af tagfladen ved tagfoden og skal være fikseret her.

Arbejdsplatformen og fikseringen ved tagfoden skal også kunne optage de dynamiske kræfter, der kan opstå ved fald af personer og materialer fra taget. Dette skal være dokumenteret med beregninger og en udtalelse fra en sagkyndig person.

Derudover gælder følgende krav:

- Fikseringen af arbejdsstandpladsen skal udføres, så den er stabil og ikke kan rotere om masten
- Dækket skal slutte tæt til facaden, så adgang mellem tag og platform kan ske forsvarligt
- Dækket skal være plant, uden kanter og huller, så det kan opfange faldende personer og materialer
- Personer må ikke kunne ramme platformens mast, fastgørelser m.v. ved fald fra taget
- Kan det udvendige rækværk blive ramt, skal der monteres plader, der kan fungere som skærm
- Arbejdsområdet på taget skal holdes inden for arbejdsstandpladsens afgrænsning. Arbejdsstandpladsen skal sikre mod nedstyrtning mindst to meter på hver side af arbejdet
- Der skal være egnede adgangsveje til taget, fx trapper, trappetårne samt evt. en byggepladselevator.

Reglerne om sikring ved tagarbejde er beskrevet i AT-vejledningen om fald fra højden ved arbejde på tage.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler § 5, § 15 og § 16

Bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde § 38

10. Relaterede bekendtgørelser og vejledninger

AT-vejledningen om en- og flermastede arbejdsplatforme bygger primært på følgende regler

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler

Bekendtgørelse om arbejdets udførelse

Bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde

Andre relevante bekendtgørelser

Bekendtgørelse om bygherrens pligter

Andre AT-vejledninger

Opstilling, eftersyn og vedligeholdelse af hejse-, løfte- og transportredskaber – AT-anvisning 2.3.02

Fald fra højden ved arbejde på tage – AT-vejledning 2.4.2

Hvad er en AT-vejledning?

AT-vejledninger vejleder om, hvordan reglerne i arbejdsmiljølovgivningen skal fortolkes.

AT-vejledninger bruges til at

- uddybe og forklare ord og formuleringer i reglerne (lov og bekendtgørelser)
- forklare, hvordan kravene i reglerne kan efterkommes efter Arbejdstilsynets praksis
- oplyse om Arbejdstilsynets praksis i øvrigt på baggrund af bl.a. afgørelser og domme
- forklare arbejdsmiljølovgivningens områder og sammenhæng m.v.

Er en AT-vejledning bindende?

AT-vejledninger er ikke bindende for virksomhederne, arbejdsmiljøorganisationerne eller andre, men vejledninger bygger på regler (lov og bekendtgørelser), der er bindende. Arbejdstilsynet vil ikke foretage sig mere i de situationer, hvor fx en virksomhed har fulgt en AT-vejledning. Virksomhederne kan vælge andre fremgangsmåder m.v., men Arbejdstilsynet vil i så fald vurdere, om den valgte fremgangsmåde er lige så god og i overensstemmelse med reglerne. Når en AT-vejledning gengiver bindende metodekrav m.v. fra lov eller bekendtgørelser, skal virksomhederne følge de pågældende metoder. Det vil altid fremgå tydeligt af en AT-vejledning, når der gengives bindende metodekrav m.v.

Arbejdstilsynet, den 3. juni 2024